

FILOZOFICKÁ FAKULTA
UNIVERZITY KARLOVY
V PRAZE

Ústav germánských studií

Mgr. Štěpán Zbytovský, Ph.D.

Ústav germánských studií

Filozofická fakulta

Univerzita Karlova v Praze

Náměstí Jana Palacha 2

11638 Praha 1

V Praze, 2.9.2013

Posudek k bakalářské práci

František Štika: Darstellung des Arztes in der modernen deutschsprachigen Literatur.

Analysen ausgewählter Werke von Gottfried Benn, Arthur Schnitzler und Ernst Weiß.

Praha: FF UK 2013, 48 s.

Předložená bakalářská práce představuje narativní a motivicko-tématický rozbor tří próz, jehož cílem bylo popsat rozličné způsoby znázornění role lékaře a její chápání v moderní německé literatuře. Do korpusu zkoumaných děl byly zvoleny prózy *Mozky* Gottfrieda Benna, *Snová novela* Arthura Schnitzlera a *Očitý svědek* Ernsta Weiße. Tento výběr, ač explicitně není komentován, zahrnuje texty po myšlenkové i estetické stránce dostatečně rozdílné, aby výsledky pokrývaly pokud možno široké spektrum možností uchopení role lékaře v různých fázích cca dvacetiletého rozpětí klasické moderny, v němž texty vznikly. S vědomím, že se jedná o díla, jejichž autoři sami byli povoláním lékaři, se autor práce zaměřil zejména na imanentní rozbor textů s výhledem na obecnější interpretační vývody ohledně jejich postojů k hodnotovým komplexům zdraví, vzdělanosti, morální zodpovědnosti, přirozenosti člověka apod.

Hned v úvodu se autor pokouší o otevření obecnější diskuse o souvislostech literatury a lékařství, nicméně po citátu z Finckensteinova průkopnického pojednání z roku 1864 se obrací spíše k vlastnímu zamýšlení nad rolí lékaře a aspekty, které v následujících kapitolách

Ústav germánských studií

budou rozvíjeny. Zde by bylo jistě záhodno jmenovat více příspěvků k diskusi, zejména by za to stála obě pojednání Marcela Reicha-Ranického z knížky *Herz, Arzt und Literatur* (1987).

Každé z interpretačních kapitol je předsazen životopisný medailon autora, zaměřený dle titulního tématu práce. Již v pasáži věnované Arthuru Schnitzlerovi se ukazují některé formální rezervy práce – např. na str. 9 se cituje jakési Schnitzlerovo „Plädoyer für eine „psychologische Literatur““, aniž by byl uveden zdroj (jde o pasus „Psychologische Literatur“ z jeho *Aphorismen und Betrachtungen*); nabízí se tedy otázka, odkud autor tento citát čerpal. O vyváženosti medailonu lze diskutovat – autor uvádí Schnitzlerovy recenze v medicínském časopise, ale nezmiňuje žánry, jimiž se Schnitzler proslavil. K nakousnutému vztahu k Freudovi by bylo vhodné poukázat na nějakou literaturu, například Georg MARKUS: *Freud und das Geheimnis der Seele*. 1991. V dalších pasážích se autor zabývá otázkou, nakolik text odpovídá žánrovému označení „novela“ – možná ale právě neshody s definicemi žánru mohou být výstižně označeny titulem „snová novela“, tj. text, který se jako novela může tvářit, ale novelou není, podobně jako svět snu? (A proč je na str. 45 řeč o „románu“?) Také je pro mě otázkou, zda autor práce neužívá termíny až příliš velkoryse – např. na str. 13 očividně totéž označuje jako „Elemente der Dekadenz“ a poté jako „Thema der Dekadenz“; nebo jsou zde skutečně míněny rozdílné věci? V dalším výkladu ke Snové novele bych doporučil (ještě více) zkrátit citáty a zdůraznit vlastní interpretační závěry. Považuji za poněkud nešťastné končit kapitolu dvěma citáty ze sekundární literatury, které prakticky nejsou autorem okomentovány (s. 19). K hlavní interpretační tezi, že role lékaře v tomto textu hraje víceméně jen roli indikátoru společenského statusu, bych očekával důslednější argumentační přípravu – také si kladu otázku, zda motivy života vs. smrti, normality (resp. zdraví) vs. nenormálnosti (nemoci) a téma „uzdravení“ vztahu přece jen nějak nesouvisí s povoláním protagonisty.

Bennův prozaický cyklus je nepochybně velmi obtížné uchopit – na rozdíl od obou dalších pojednávaných, narativně daleko přehledněji vystavěných děl. Už vervu a samostatnost, s níž se autor do rozboru tohoto díla pustil, je třeba ocenit. Centrální

Ústav germánských studií

interpretační tezi, že lékař je zde především prezentován jako člověk poznávající, jenž se dobírá hranic racionálního poznání, přejímá autor poněkud nešťastně z maturitního eseje (Achim Jung), naštěstí toto doplňuje Homscheidovým pojednáním, které *Mozky* interpretuje pod zastřešujícím pojmem disociace subjektu. A přece: co tato disociace má společného s lékařským povoláním protagonisty? Je zde příčinná souvislost nebo volné analogie? Na to bohužel tvrzení, že Rönne je obětí svého povolání (s. 29), nedává důslednou odpověď.

I v kapitole věnované románu Ernsta Weiße shledávám obdobná pozitiva i slabiny práce: místy extenzivní citace ze sekundární literatury, v zásadě otevírání důležitých otázek, které ale nejsou moc důsledně zodpovídaný, jakkoli výklad v této kapitole považuji za nejpřesvědčivější. Očekával bych nakonec nějakou zřetelnou tezi, jak postoj očitého svědka, do kterého se protagonista stylizuje, a téma „spodního proudu“ lidské psýchy (DAS ZERMALMENDE) související s určitou profilací role lékaře v moderní době, která imanentně nepochybně v knize obsažena je. Pro obhajobu bych v optimálním případě očekával, že autor připraví velmi stručné shrnutí interpretačních tezí své práce.

Jazyková úroveň práce není příliš přesvědčivá, zřejmá je – navzdory opakované korektuře – gramatická i lexikální nejistota, jež poněkud rozostřuje, případně zastírá smysl některých výpovědí (věty jako „Bekannt ist Meinung Freuds auf die wissenschaftlichen Erkenntnisse Schnitzlers.“ [s. 9] apod). Práce nicméně zejména v posledních fázích realizace doznala značných změn směrem k lepšímu a v mnoha pasážích představuje osobité zpracování tématu. Z toho důvodu ji doporučuji bez zásadních výhrad k obhajobě, která dle mého názoru rozhodne o známce – *velmi dobře* či *dobře* – podle průběhu obhajoby.

Mgr. Štěpán Zbytovský, Ph.D.